

FRA SPEJDER- TIL DONORKORPS

Hvad er et donorkorps, hvad laver det, og hvem fik ideen?

Mange bloddonorer er ikke klar over, at de er medlem af en særlig forening: Et bloddonorkorps. Når man melder sig som bloddonor, bliver man automatisk medlem af det korps, der er tilknyttet ens tappested. Korpsets opgave er at hverve nye donorer og at fejre de forskellige jubilæumstapninger. Det er ofte efter 10, 25, 50 og 100 tapninger. Korpset beslutter selv, om det også vil markere andre lejligheder. Finansieringen af donorkorpsets aktiviteter kommer fra et lille gebyr, som sygehusregionen betaler til korpset, hver gang en donor giver en portion blod.

Inspiration fra England

Ideen og initiativet til oprettelsen af det første donorkorps i Danmark var Tage Carstensens. Tage Carstensen var spejderleder og havde i 1930 været i England og set de engelske spejders frivillige og ubetalte bloddonorsystem. I England udgjorde spejderne en pålidelig reserve af bloddonorer. Hvis familiemedlemmer ikke var til rådighed, kunne spejderne til enhver tid tilkaldes. Efter sit besøg syslede spejderlederen med tanken om at indføre et tilsvarende system her i landet.

I vinteren 1932 var Tage Carstensen så langt fremme med sine planer, at han forelagde dem for overkirurg ved Bispebjerg hospital i København, Jens Foged. Jens Foged skulle undersøge, om der overhovedet var brug for et korps af frivillige donorer og - hvis det var tilfældet - påtage sig den lægemæssige administration af korpset. Lederen af

Statens Serum Institut, Thorvald Madsen, skulle tage sig af blodtypebestemmelse og indkaldelse af donorerne.

Det første bloddonorkorps

Behovet viste sig hurtigt at være der. Efter at arbejdet var sat i system, blev den første tapning af en frivillig spejder foretaget den 21. maj 1932. Den første til at lægge sig på briksen var Tage Carstensen selv. Begivenheden betød, at man havde nået et vigtigt mål: Kontakt til en gruppe af spejdere, der med kort varsel kunne tilkaldes for at give blod. Donorerne var dog stadig overvejende patienternes familiemedlemmer - og i særlige tilfælde også personalet ved den enkelte sygehusafdeling.

I begyndelsen var donorkorpset på 30 spejdere, men da man nåede 100 medlemmer, besluttede man sig for at gøre donorkorpset officielt. Forsøget med frivillige og ubetalte donorer var en succes og Spejdernes og Væbnernes Frivillige Bloddonorkorps en realitet. Samtidig ændrede donorerne sig fra kendte familiedonorer til spejdere med ukendt identitet. Anonymitetsprincippet skyldtes, at en patient ikke skulle stå i taknemmelighedsgæld til en bestemt donor.

I 1939 baseredes donorvirksomheden på tilkald af donorer, når behovet var der. Men det kunne ske, at der opstod et akut behov for blodet, og man måtte tilkalde donorer med meget kort varsel. For at mindske donorerens

Det var dette trekløver, der indledte samarbejdet, der i dag hedder Bloddonorerne i Danmark. Til venstre er det initiativtageren, spejderleder og Landsretssagfører Tage Carstensen, som var leder af organisationen i mange år. I midten er det overkirurg og professor dr.med. fra Bispebjerg hospital, Jens Foged, som var ansvarlig for undersøgelsen af donorerne. Til højre ses direktøren for Statens Serum Institut, dr.med. & jur. Thorvald Madsen, som tog sig af blodtypebestemmelsen og indkaldelsen af donorerne. De tre herrer er donorsagens "grand old men", her samlet midt i 50'erne.

ulejlighed oprettedes derfor forsøgsvis et "bloddepot" på Statens Serum Institut i København. Donorerne blev tilkaldt i god tid, så blodet kunne stå parat, når hospitalsafdelingerne i København skulle bruge det.

Efterspørgslen stiger...

Fra den beskedne begyndelse i København i 1932 bredte tanken sig ud over hele landet. I 1942 havde Spejdernes og Væbnernes Frivillige Bloddonorkorps afdelinger i alle større byer og var nært tilknyttet alle store sygehuse i landet. Det år rundede man 39 donorkorps med i alt 2.757 donorer til rådighed.

Den 2. verdenskrig og de afledte store kirurgiske fremskridt betød, at behovet for blod i 40'erne steg gevaldigt. Den øgede efterspørgsel førte til, at man i 1951 etablerede den første egentlige blodbank på Bispebjerg hospital. Indtil da havde man klaret behovet for blod ved at indkalde donorerne, når man "havde en patient på bordet". Men efterspørgslen efter det mørkerøde guld fortsatte med at stige. Heldigvis steg antallet af bloddonorer tilsvarende.

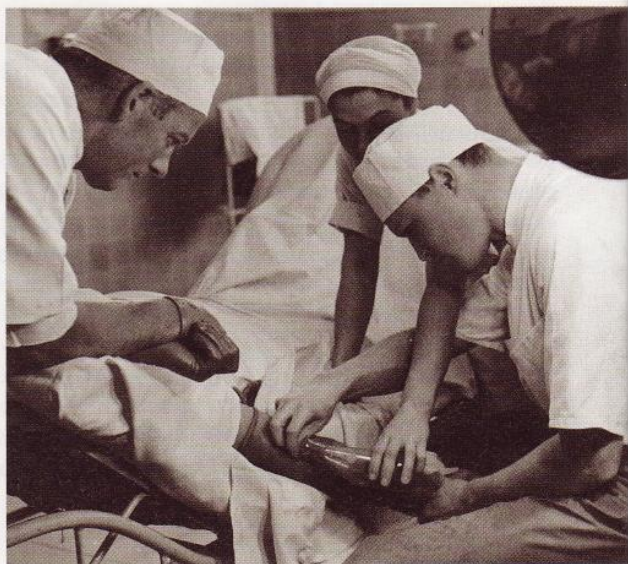
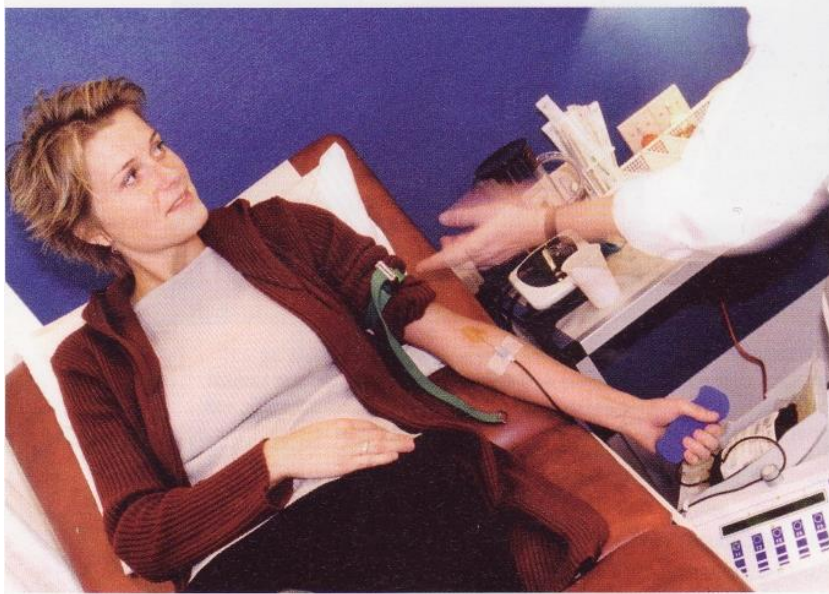
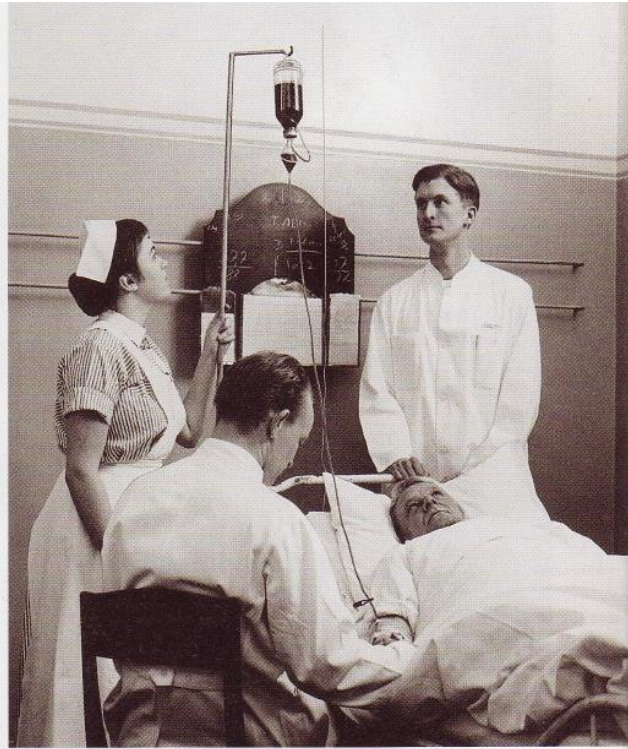
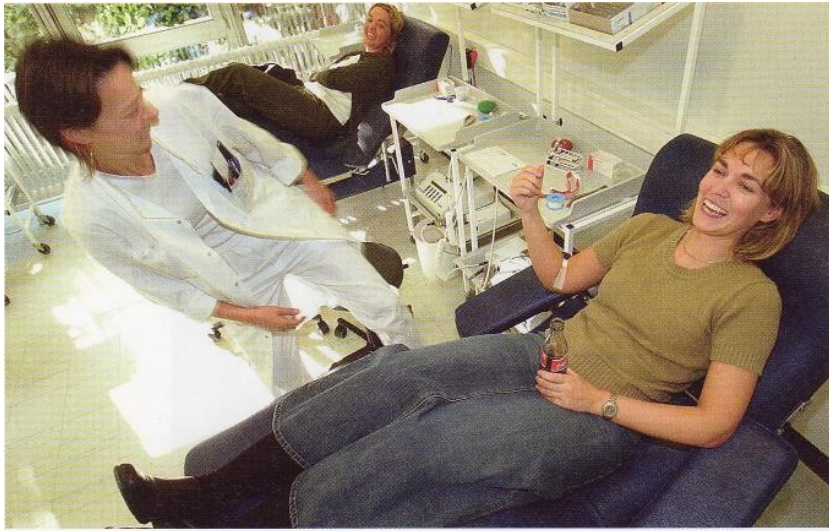
11952 ændrede donorkorpsenes fælles landskomite navn til Spejdernes og Væbnernes Frivillige Bloddonorkorps

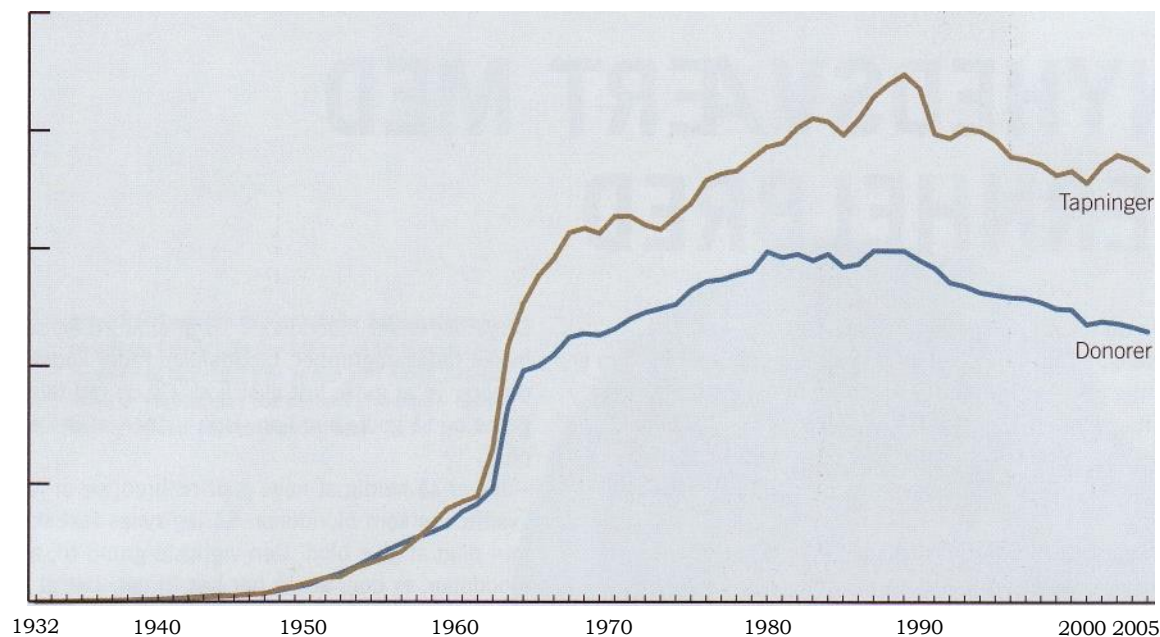
til Danmarks Frivillige Bloddonorer. Det tidligere navn havde været dækkende de første år, hvor donorerne rekrutteredes fra spejderorganisationerne. Men tilgangen af donorer var ikke længere begrænset til disse organisationer.

... særligt i København

Blodforbruget begyndte i 1962 at nå store tal. I landet fandtes der nu 87 donorkorps og alle de storkøbenhavnske hospitaler havde blodbanker tilknyttet. Forbruget af blod var særlig voldsomt i København. Det havde primært tre årsager: For det første, at de seneste år havde vist fordelene ved transfusioner, der nu blev anvendt både ved kirurgisk og medicinsk behandling. For det andet var cirka 70 procent af Danmarks specialafdelinger placeret i Storkøbenhavn, og de afdelinger hørte til de flittigste blodbrugere. For det tredje var Statens Serum Institut i København eneproducent af blodpræparater. I kraft af sin placering var instituttet derfor nødt til at skaffe en stor del af blodet fra hovedstadsområdet.

Når behovet for blod var stort, måtte man nødvendigvis skaffe mange donorer. I begyndelsen af 1960'erne blev københavnernes derfor gang på gang opfordret til at melde sig. Men det kunne virke forvirrende, når både korpset og

Bloddonorenes målsætning er, at donorerne bliver tappet 1,5 gange i gennemsnit pr. år. Grafen viser, at det er på vej til at lykkes. Praksis viser, at hvis donorerne tappes mindre end en gang om året, stopper mange af dem med at give blod. Tallene stammer fra landets lokale donorkorps.

blodbankerne hver for sig opfordrede folk. Derfor besluttede korpset og blodbankerne i Storkøbenhavn i 1963 at etablere et samarbejde, der kom til at hedde Storkøbenhavns Frivillige Bloddonorer.

11968 var behovet for blod i København så stort, at man måtte øge indsatsen for at kunne forsyne de enkelte hospitaler. Donorkorpset fik også til opgave at organisere tapninger, der hvor donorerne befandt sig: I dagtimerne på arbejdspladsen og i fritiden tæt på hjemmet. Ordningen blev kendt under navnet Den Mobile Blodbank. Flere gange om ugen blev tappehold sendt ud til lokalområder på Sjælland, og man fik på den måde styrket kontakten til eksisterende donorer. Men mange nye donorer meldte sig også. 11982 forsynede Den Mobile Blodbank hovedstadsområdet med godt 26.000 portioner blod årligt. Det svarede til 20-25 procent af blodforbruget i Storkøbenhavn.

Nye anvendelser af blod

Nye landvindinger inden for lægevidenskaben gjorde det i løbet af 1980'erne muligt at producere en række nye præparater til behandling af patienter med blandt andet blødersygdomme og **kræft**. Til fremstillingen af den type lægemidler var det nødvendigt med flere blodportioner end tidligere. Heldigvis fandt man ud af at opdele blodportionerne i flere komponenter, så en enkelt portion kunne gavne flere patienter. Alligevel fortsatte efterspørgslen sin stigning og nåede et foreløbigt højdepunkt i 1989 med over 400.000 tapninger.

I dag er lægerne og sygehusene bedre til at udnytte blodet end tidligere. Som det fremgår af grafen blev der i 2005

foretaget 366.817 tapninger, og blodforsyningen klarede opgaven med 229.946 donorer. Men selvom effektiviteten er øget siden 1932, har donorkorpsets rolle ikke ændret sig markant: Det er stadig korpsets opgave at hverve og fastholde donorer, så sygehusene kan forsyne deres patienter med sundt blod.

Hvervning og fastholdelse

Korpsets metoder til at skaffe nye donorer har kun ændret sig i begrænset omfang. Til trods for radio, tv, internet, e-mails, sms og lignende tilmelder over halvdelen af alle nye donorer sig, fordi de er blevet inspireret af deres omgangskreds eller familie. Den personlige kontakt er derfor i dag lige så vigtig for korpsets arbejde som i bloddonorsagens tidlige år, hvor kommunikationsformerne var færre og mindre udviklede.

Siden 1932 er det imidlertid blevet sværere at beholde donorerne i korpset. Danskerne flytter og rejser oftere, end de gjorde for 75 år siden, og mange udsætter sig selv for forskellige risici, der kan medføre længerevarende tappepauser. Arbejdet for at fastholde donorer er derfor blevet vigtigere for landets korps. Som en konsekvens er det med årene blevet en tilbagevendende begivenhed, at korpset inviterer donorerne for eksempel til fester, i teateret eller i biografen.

Det er forskelligt fra korps til korps hvilke arrangementer, der afholdes hvornår og hvorfor. Arrangementerne har dog det til fælles, at de er en del af en samlet landsdækkende indsats for, at donorerne skal føle sig værdsat og have lyst til at fortsætte med at give af deres livsvigtige dråber.